

Byggenæringens
Landsforening

Hvem jobber i Byggenæringen?

2019

Forord

Alle som jobber i bygg- og anleggsnæringen skal ha HMS-kort som viser hvem de jobber for. I denne rapporten presenterer BNL statistikk fra HMS-kortene i byggenæringen i perioden 2011 – 2019. Denne statistikken er den beste oversikten over hvem som faktisk er på norske byggeplasser til tross for at det er noen svakheter i tallene. Blant annet skilles det ikke mellom de som har hele sin arbeidshverdag på byggeplassen, og de som bare er innom. Det er også en treghet i registeret når det gjelder de som har sluttet i næringen. Det er viktig å huske at disse tallene ikke er et estimat eller en utvalgsmåling, men den reelle oversikten over hvem som skal være på norske byggeplasser.

HMS-kortene ble innført som krav av myndighetene januar 2008 for alle som jobber på bygge- og anleggsplasser, som et tiltak for å øke seriositeten og få en mer effektiv kontroll med helse, miljø og sikkerhet på bygge- og anleggsplasser. HMS-kortene identifiserer både hvem den ansatte er og hvilken bedrift den ansatte arbeider for. HMS-kortet utstedes for en periode tilsvarende ansettelsesforholdets lengde, men ikke i noe tilfelle for mer enn to år. HMS-kortet er personlig og skal ikke overdras til andre.

Tallene fra rapporten viser at arbeidskraften er svært internasjonal og relativt ung. Det er noen endringer i sammensetningen av arbeidstaker når det gjelder nasjonalitet i denne perioden. Det er nå flere arbeidstakere fra Litauen enn det noen gang har vært fra Sverige. Andelen norske arbeidstakere ligger på rundt to tredeler. Dette har vært stabilt de siste årene. Kjønnbalansen er fortsatt veldig skjev.

God lesning!

Innhold

Forord	2
Hvem skal ha HMS-kort?	4
Sammendrag	5
Hvor kommer de fra?	6
Utvikling andel norske statsborgere	6
Utvikling andel polske, svenske og litauiske statsborgere	7
Utvikling utvalg av land	7
Antall registrerte arbeidstakere fra utvalgte land	8
Andel fra de 10 største landene	8
Aldersfordeling - alle	9
Aldersfordeling norske menn og norske kvinner	9
Aldersfordeling polske, litauiske og norske menn	10
Fødselsår	10
Kjønnfordeling	11
Kjønnfordeling perioden	11

Hvem skal ha HMS-kort?

Alle virksomheter som utfører arbeid på bygge- og anleggsplasser, både norske og utenlandske, er pålagt å utstyre sine arbeidstakere med HMS-kort. Dette gjelder også utenlandske arbeidstakere ansatt i utenlandske selskaper på oppdrag på bygge- og anleggsplasser i Norge. Enkeltpersonforetak (også de som driver alene) skal ha HMS-kort. Virksomheter som kun tilbyr sine tjenester i forbrukermarkedet er også omfattet av plikten til å utstyre sine arbeidstakere (og/eller seg selv) med HMS-kort. Kravet om å bære HMS-kort gjelder også de som utfører støttefunksjoner som renhold, kantinedrift osv. når de er fast etablert innenfor anleggets område. Personer som transporterer varer til bygge- og anleggsplasser, skal utstyres med HMS-kort dersom arbeidet skjer regelmessig.

Sammendrag

Arbeidskraften på byggeplassene er svært internasjonal og relativt ung. Det har vært store endringer i sammensetningen av arbeidskraften i perioden. Andelen norske arbeidstakere falt de første årene, men ser nå ut til å ha stabilisert seg rundt 2/3. Litauere er nå den nest største gruppen. Andelen svenske statsborgere har aldri vært lavere. Det er nå en større andel arbeidstakere fra Litauen enn det noen gang har vært fra Sverige.

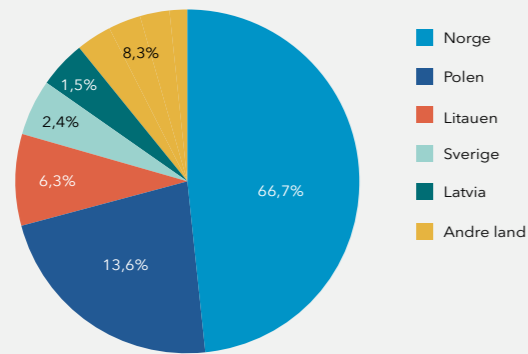
Fortsatt er det fra våre nærmeste naboland det aller meste av arbeidskraften kommer fra. Uro i enkeltland ser ikke ut til å øke arbeidsinnvandringen. Bortsett fra de landene som vi grenser til, eller som er i umiddelbar nærhet, er det arbeidskraft fra Romania og Kroatia som øker.

Kjønnsbalansen blant de med HMS-kort er svært skjev og den utenlandske arbeidskraften har en skjeve kjønnsbalanse enn den norske. Kvinnene kommer inn senere og forlater næringen tidligere. Menn kommer inn som lærlinger, mens kvinnene i større grad kommer inn som ferdigutdannede ingeniører, jurister, økonomer osv.

Alderssammensetningen i næringen er stabil, men har blant den norske og nordiske arbeidskraften er bølgedal blant de som skulle blitt rekruttert inn i næringen i perioden 1988-1992. Dette er imidlertid kompensert for gjennom alderssammensetningen i arbeidsinnvandringen fra utenfor Norden.

Hvor kommer de fra?

Figur 1. Hvilke land kommer arbeidstakerne i byggenæringen fra?

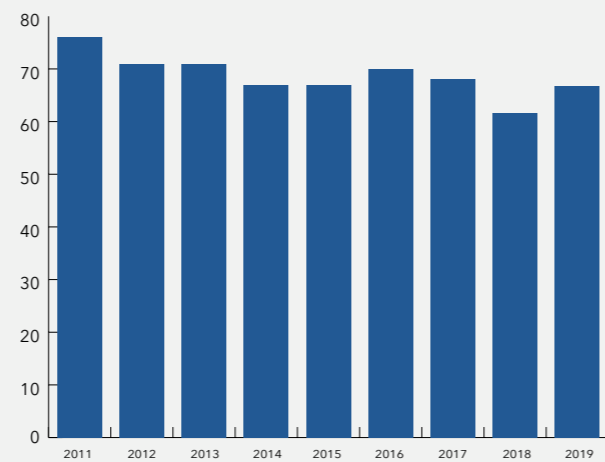
De aller fleste med byggenæringens HMS-kort kommer fra Norge. De som ikke kommer fra Norge kommer stort sett fra våre nærmeste naboland. Litauiske statsborgere er nå klart forbi svensker som den nest største gruppen.

Det er bare seks land som har mer enn 1 prosent av arbeidstakerne med HMS-kort. Arbeidstakerne fra Norge, Sverige, Polen og Litauen nesten 90 prosent av de ansatte. Andelen fra Danmark og Tyskland har falt under 1 prosent, mens andelen fra Romania øker forholdsmessig mest.

Ca
67%
av arbeidstakerne
på norske bygge-
plasser kommer
fra Norge

Utvikling andel norske statsborgere

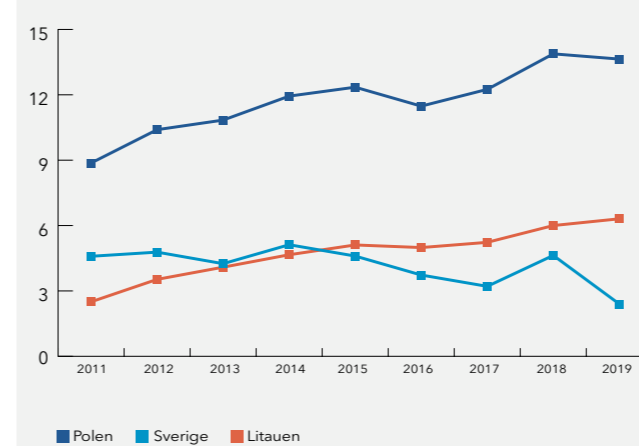
Figur 2.

Andelen norske statsborgere øker. Årsaken til det kan være at arbeidsmarkedet i byggenæringen er knappere og at innvandringen fra de landene byggenæringen historisk sett har rekruttert arbeidskraft fra er på vei ned. Samtidig er det vekst i antallet som er her på korttidsopphold, de må også ha HMS-kort. I hele perioden har det vært sterk vekst og regional mangel på arbeidskraft. Norsk arbeidskraft er ofte mer stabil med lengre arbeidsforhold slik at andelen med norsk statsborgerskap blant det totale antallet årsverk produsert kan være en annen. Andelen utenlandsk arbeidskraft følger trolig konjunkturbildet og tøffere tider i Norge, svekket kronekurs gjør oss mindre attraktive for utenlandsk arbeidskraft. Arbeidstakerne med HMS-kort trenger ikke bo i Norge, men de jobber her. Når andelen nordmenn har økt kan det se ut som om de siste årenes vekst i byggenæringen er løst med mye norsk arbeidskraft.

Utvikling andel polske, svenske og litauiske statsborgere

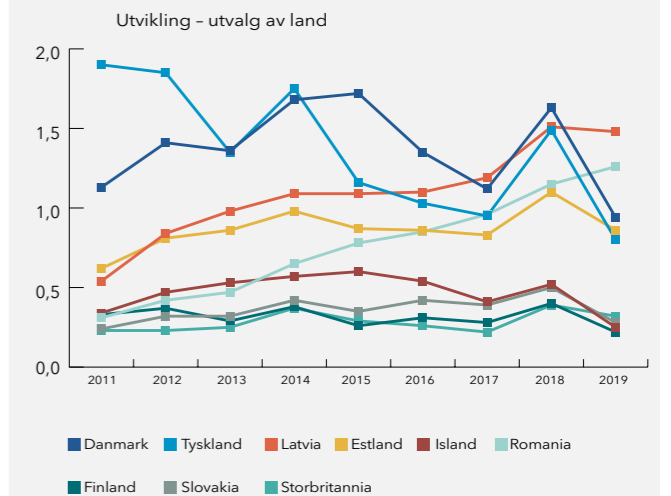
Figur 3.

Det har vært en jevn vekst i andelen polske og litauiske statsborgere med HMS-kort, men for andre gang er det nå nedgang i andelen polske arbeidstakere. Det er imidlertid til det nest høyeste nivået noen gang. Andelen svensk arbeidskraft er igjen tilbake på trend og nærmer seg nå 2 prosent, mot et toppnivå på over 5 prosent for noen år siden.. Trenden fra flyttestatistikken viser at svenskene i større grad reiser hjem, men at også statsborgere fra Litauen og Polen er stabil nå i større grad reiser hjem. Årets tall viser for alvor at arbeidskraft fra Litauen nå er viktigere for byggenæringen enn svenskene.

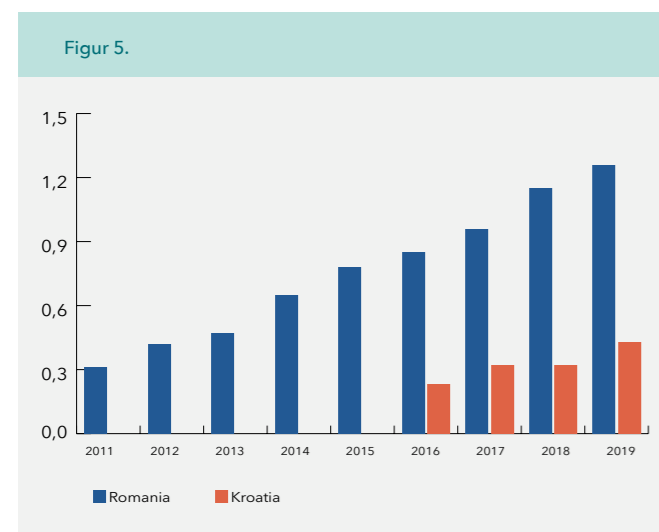
Utvikling utvalg av land

Figur 4.

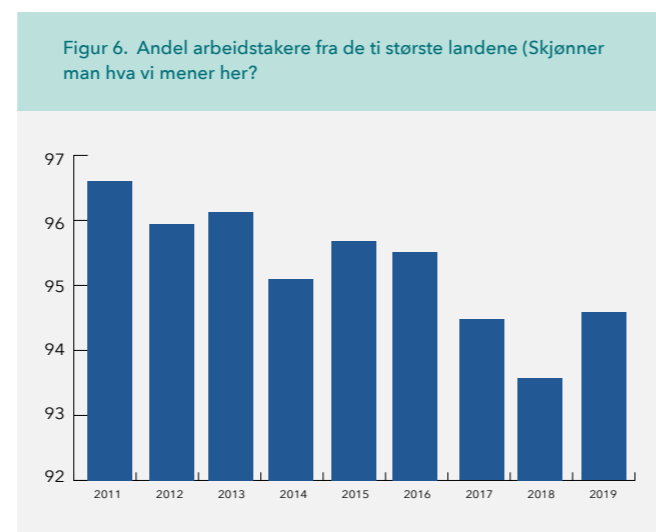
Andelen arbeidstakere er stigende fra Romania og andelen fra Latvia ser ut til å stabilisere seg på et høyere nivå enn tidligere. Fra alle andre land er andelen synkende. Tyskere og dansker følger mønsteret fra svenskene og har fallende andel, det samme gjelder islendingene. Tyskland har det nasjonale arbeidsmarkedet vært godt og den økonomiske utviklingen stabil, det er bedre vekst i Euro-sonen enn på lenge og den politiske situasjonen er avklart. Det fører til at færre har behov for å reise for å skaffe seg jobb, samtidig som jobbmarkedet i Norge har svekket seg. Utviklingen i kronekursen har også gjort de norske lønningene lavere sammenlignet med handelspartnerne, samtidig som vi fortsatt har et høyt kostnadsnivå. Fortjenesten med å bo og jobbe i Norge er derfor lavere. Norge er blitt et mindre attraktivt land for utenlandsk arbeidskraft noe som trolig er mye av årsaken til at NAV har beregnet mangelen på arbeidskraft i byggenæringen til 14300.

Antall registrerte arbeidstakere fra utvalgte land

Andelen arbeidstakere fra Romania har vært stigende hvert år, men i år er det også en markant vekst i andelen fra Kroatia. Dette er land som er relativt nye medlemmer i EU, men ikke medlemmer av Schengen-samarbeidet. Arbeidskraften kommer både på individnivå, men også gjennom selskaper i landene som tar oppdrag i Norge. Lønnsnivået i landene er lavt sammenlignet med Norge slik at arbeidskraften fra disse landene trolig utgjør en liten arbeidskraftreserve for byggenæringen. Gjennom Norges humanitære innsats på Balkan har Norge et godt omdømme som trolig bidrar til at Norge fremstår som et attraktivt land for arbeidskraften. Blir disse landene med i Schengen-samarbeidet slik at reisen og arbeid i Norge blir ytterligere forenklet vil trolig arbeidsinnvandringen øke ytterligere.

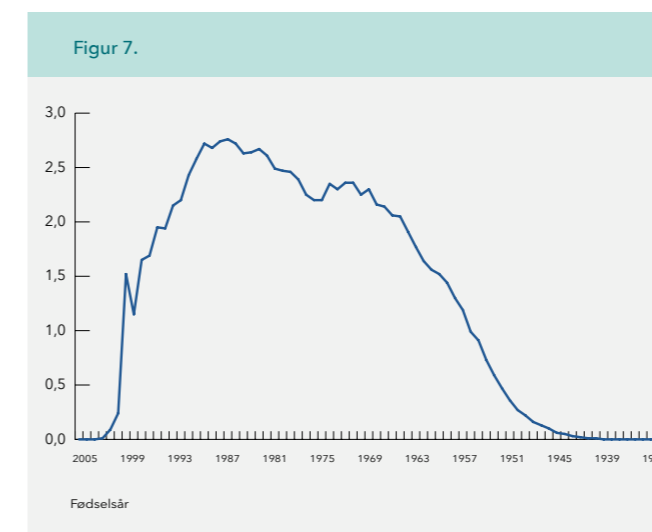
Andel fra de 10 største landene

Etter at det over en periode har vært en tendens til et større mangfold av land som byggenæringen rekrutterer fra representerer årets tall et lite brudd med trenden. Over 95 prosent av de med HMS-kort kommer fra bare 10 land. Det viser at til tross for at byggenæringen rekrutterer internasjonalt er det en relativt liten andel av verden, men med ca 200 millioner innbyggere og potensielle arbeidstakere.

Over
95%
av de med HMS-
kort kommer fra
bare 10 land

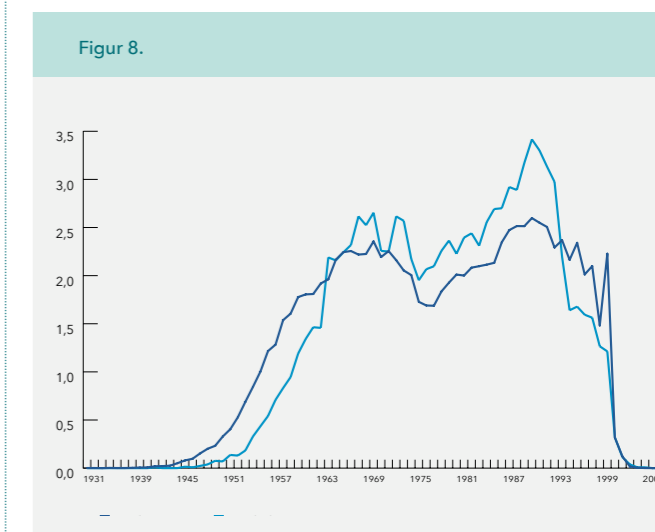
Aldersfordeling - alle

Det er flest 30-åringer i byggenæringen. Etter det er andelen jevnt synkende. Årsaken til «pukkelryggen» er trolig finanskrisen i 1988-92. Dette er de som skulle startet i næringen på slutten av 80-tallet og som tilsynelatende aldri har kommet inn i næringen og ansatte som gang sluttet men, aldri kom tilbake til næringen.

30-åringer
Det er flest 30-åringer i byggenæringen. Etter det er andelen jevnt synkende.

Aldersfordeling norske menn og norske kvinner

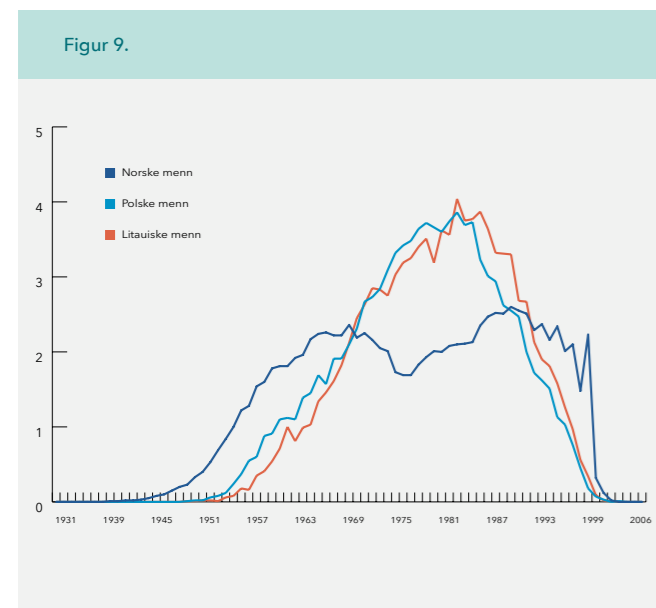

Norske kvinner kommer senere inn i næringen og går raskere ut av næringen når de blir eldre. Andelen kvinnelige lærlinger er lavt i næringen noe som kan forklare hvorfor de kommer senere. Kvinner i byggenæringen har trolig i større grad lengre utdanning enn menn, jurister, økonomer og ingeniører, noe som også forklarer hvorfor de kommer senere inn i arbeidslivet. Disse tallene endrer seg lite fra år til år. En årsak til at kvinnene slutter tidligere kan være at de første kvinnene i næringen hadde mer fysisk krevende jobber og i mindre grad har gått over i lederstillinger enn menn.

Aldersfordeling utenlandske og norske kvinner

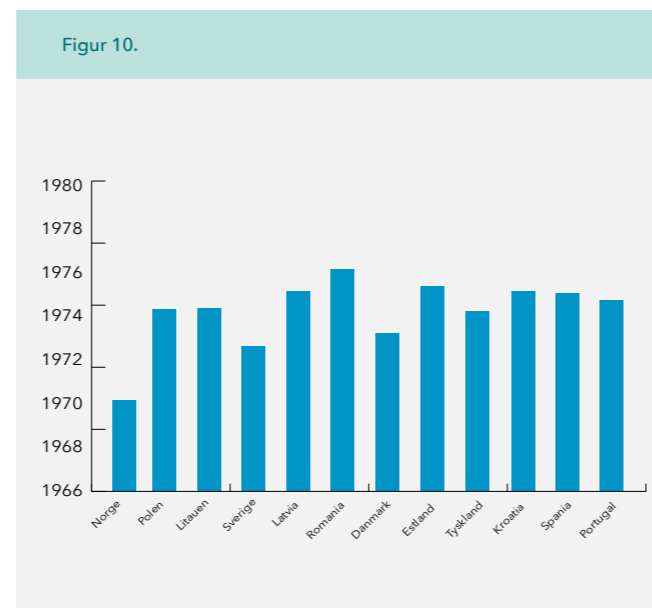
Norske og utenlandske kvinner begynner i byggenæringen på ulike tidspunkt i arbeidslivet. Andelen norske kvinner er ganske jevn, mens andelen utenlandske kvinner er skjeve, med en klar overvekt yngre kvinner. De norske kvinnene kommer senere inn i næringen. Lønnsstatistikken til Tekniske beregningsutvalg viser at kvinner tjener mer enn menn i den norske byggenæringen. En forklaring på dette som sammenfaller med denne grafen er at de kommer senere inn i næringen pga. av lengre utdanning. En årsak til at de utenlandske kvinnene er relativt unge er at på generell basis er arbeidsinnvandrerne yngre enn resten av arbeidsstyrken. Til tross for at svært få av de norske kvinnene kommer inn i næringen via lærlingordningen, er trolig andelen utenlandske kvinnelige lærlinger enda lavere. De tar ofte utdanningen i det landet de kommer fra og flytter først når de skal ut i arbeidsmarkedet.

Aldersfordeling polske, litauiske og norske menn

Det samme bilde som blant kvinnene ser vi når vi sammenligner polske, litauiske, svenske og norske statsborgere med HMS-kort. De norske og svenske mennene følger hverandre, årsaken til at svenskene kommer senere inn i arbeidslivet er som for andre arbeidsinnvandrere, at de tar utdanningen i hjemlandet før de reiser ut. Læringene på også ha HMS-kort og der er andelen norske statsborgere svært høy. Et annet viktig moment er at det i aldersgruppen rundt 40 år er en bølgedal blant norske og svenske menn, samtidig som det er topp-punktet i andelen polske menn. Det ser dermed ut som om fallet i norske arbeidstakere er dekt inn av arbeidsinnvandring fra Polen. Mangelen på arbeidskraft kan ha skapt et behov for å hente inn arbeidskraft fra utenfor Norden. Denne arbeidsinnvandringen kommer imidlertid ikke fra Sverige som har tilnærmet lik alderssammensetning som de norske. Nedgangstidene var relativt like for Norge og Sverige på slutten av 80-tallet, men det ser ikke ut til å ha påvirket de polske arbeidstakerne valg av utdanning i samme grad som hadde et annet økonomisk system i den samme perioden.

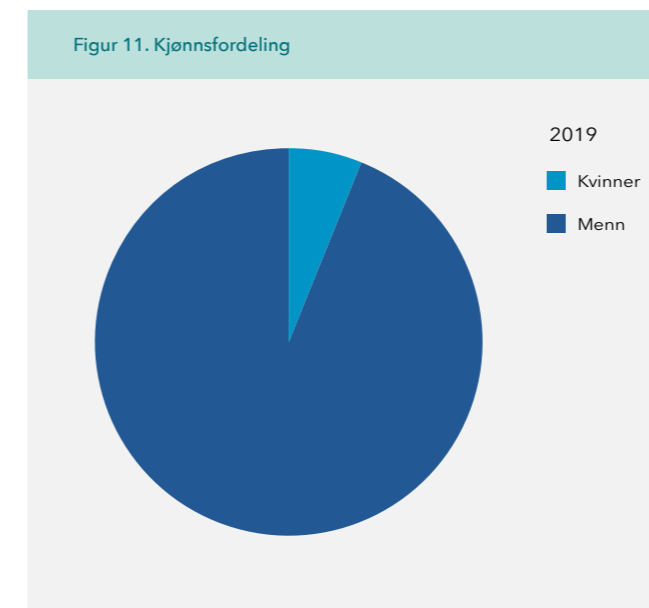
Fødselsår

Svenske menn er de eldste i byggenæringen med en gjennomsnittsalder på litt over 43 år. Norsk og utenlandsk arbeidskraft følger samme mønster. Menn er eldre enn kvinner. Norske kvinner er allikevel noe eldre enn de utenlandske mennene, størst forskjell er det for de polske kvinnene som er omtrent 5 år yngre enn sine polske kollegaer. Ser vi isolert på noen av innvandringsgruppene er aldersforskjellen større blant de øst-europeiske arbeidstakerne, men antallet observasjoner er få. Svenske arbeidstakere følger også på dette Norske arbeidstakere mer enn både polske og tyske. Norske statsborgere er i snitt i overkant av 5 år eldre enn den utenlandske arbeidskraften.

Svenske menn er de eldste i byggenæringen med en gjennomsnittsalder på litt over 43 år.

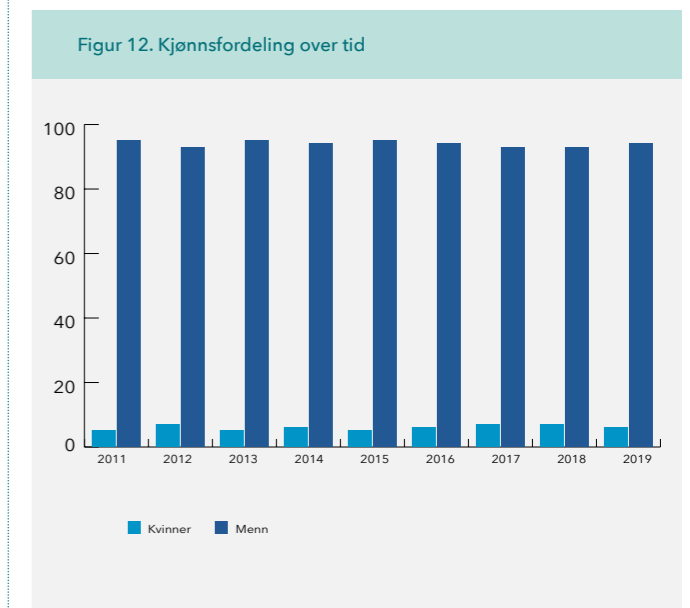
Kjønnsfordeling 2019

Kjønnsfordelingen er som vist tidligere i rapporten svært skjev. Blant arbeidstakerne med utenlandsk statsborgerskap er skjevheten større enn blant den norske arbeidskraften. Byggenæringen blir i mange land, også i Norge, ansett som et mannsyrke. Registreringen er i tillegg begrenset til de delene av næringen som er på byggeplass. Det betyr at mange arkitekt, økonomi og ingeniørmiljøer ikke er med i tallene, sammen med mange offentlige ansatte som egentlig jobber i byggenæringen.

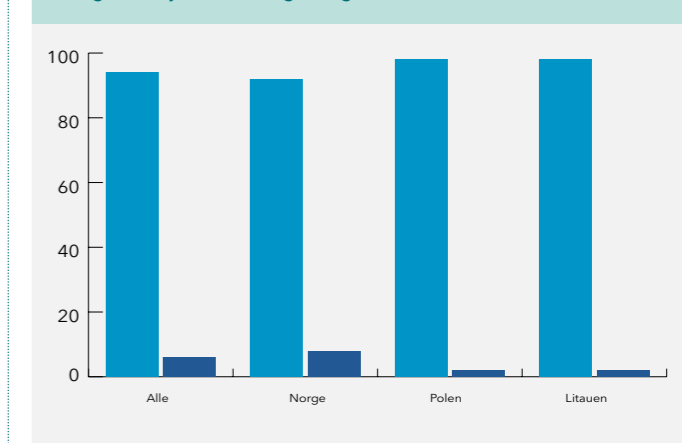
Kjønnsfordelingen er som vist tidligere i rapporten svært skjev.

Kjønnsfordeling perioden

Kjønnsfordelingen i næringen har vært veldig stabil. Ut fra kjønnsammensetningen i noen av gruppene med utenlandsk arbeidskraft burde det vært en økning i andel kvinner når andelen utenlandsk arbeidskraft går ned, noe som forklarer året lille økning andelen kvinner. Andelen kvinner er høyere blant den norske enn den utenlandske arbeidskraften og på denne delen av statistikken er svenskene mer lik resten av den utenlandske arbeidskraften enn den norske.

Figur 13. Kjønnsfordeling utvalgte land

VÅRE 15 BRANSJEFORENINGER

Boligprodusentene

Byggevarerindustrien

Byggmesterforbundet

EBA - Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg

Malermestrenes Landsforbund

NAML - norske anleggsgartnere, miljø og landskapsentreprenører

Norsk Eiendom

Rørentreprenørene Norge

Norske Murmestres Landsforening (NML)

Norske Trevarer

Norsk Utleieforening

Takentreprenørenes Forening (TEF)

Treindustrien

Ventilasjons- og Blikkenslagerbedriftenes Landsforbund (VBL)

VKE - Foreningen for Ventilasjon, Kulde og Energi

firmapost@bnl.no
Middelthuns gate 27
Postboks 7187,
Majorstuen, 0303 Oslo
Telefon: 23 08 75 00
bnl.no

Byggenæringens
Landsforening